

Топорецька З.М.

доктор юридичних наук, доцент
провідний науковий співробітник
наукової лабораторії № 1
науково-організаційного центру
Національної академії Служби безпеки України
ORCID ID: 0000–0002–2441–4852

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2023.1-2/185-192>

УДК 347.73

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ГРАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розглядається питання зарубіжного досвіду інших країн в питаннях легалізації грального бізнесу і обґрунтовується необхідність його врахування в Україні.

Метою статті визначено вивчення зарубіжного досвіду легалізації грального бізнесу та обґрунтування найбільш вдалих для України прикладів щодо організації державної моделі організації та проведення азартних ігор.

Під час проведення дослідження автором використано діалектичний метод пізнання явищ об'єктивної дійсності, загальнонаукові методи дослідження – теоретичні логічні методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія), емпіричні (експеримент, спостереження, опис) та спеціальні юридичні методи – формально-логічний, порівняльно-правовий, структурно-організаційний та структурно-функціональний, історичний. В процесі дослідження автор зазначає, що у світі існують три основні моделі державного регулювання грального бізнесу: заборона грального бізнесу; дозвіл на проведення азартних ігор без обмежень, проте встановлення певних кваліфікаційних, організаційних, фінансових та інших вимог; державна монополія на організацію та проведення азартних ігор.

Робиться висновок, що найбільш вдалою моделлю для України є державна монополія на гральний бізнес, яка буде реалізована через обмеження максимальної кількості гральних закладів шляхом дозволу на їх розміщення лише в готелях категорії п'ять зірок.

Ключові слова: гральний бізнес, державна монополія, азартні ігри, державне регулювання.

Постановка проблеми. В Україні впродовж десяти років був заборонений гральний бізнес. Весь цей час в державі спостерігається негативна тенденція, пов'язана з його заборобою. Так, в державі масового поширення набули нелегальні гральні заклади, де люди, отримували необмежений та безконтрольний доступ до будь-яких азартних ігор, а самі ігри проводяться без будь-яких правил та обмежень. В результа-

ті цього гравці втягувались в гральну залежність та в подальшому – боргову залежність. Це призводило до масового отримання гравцями «швидких» кредитів, затягування в боргову яму та поширення злочинності серед гравців з метою отримання коштів на погашення боргів та на продовження азартних ігор.

У всіх без винятку країнах Європи гральний бізнес дозволено та проводиться за певними правилами. Україна, підписавши Угоду про асоціацію з ЄС,

взяла на себе ряд зобов'язань щодо приведення національного законодавства у відповідність до законодавства ЄС. Хоча Угода прямо не містила зобов'язань щодо правил та умов легалізації грального бізнесу, але гральний бізнес в ЄС відноситься до сфери правового регулювання законодавства про компанії, яка відповідно до Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу»¹ від 18 березня 2004 року № 1629-IV належить до пріоритетних сфер, в яких здійснюється адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу.

Крім того, Україною 02.03.2017 року підтверджено свої зобов'язання стосовно реалізації політики та виконання завдань економічної програми, що підтримується у межах угоди з Міжнародним валютним фондом про Механізм розширеного фінансування (EFF), та визначено подальші етапи політики на виконання цих завдань в Меморандумі про економічну і фінансову політику (МЕФП) від 27 лютого та 21 липня 2015 року, 1 вересня 2016 року, березня 2017 року. Зокрема, пунктом 19 розділу D «Фіскальна політика» Додатка 1 до Меморандуму про економічну і фінансову політику визначено, що ми «легалізуємо видобуток бурштину та азартні ігри, що сприятиме додатковим надходженням до бюджету, не пізніше ніж у 2018 році»².

Проте Україна спромоглась зробити перший крок у легалізації грального бізнесу лише у 2020 році з прийняттям Закону «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор». На підставі цього Зако-

ну в Україні створено регулятор ринку грального бізнесу – Комісію з регулювання азартних ігор та лотерей, а також видано ліцензії організаторам грального бізнесу. Проте в державі досі немає комплексного бачення моделі державного регулювання, управління цим ринком, а сам Закон є недосконалим.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Дорогих В.М. першим в Україні провів на рівні дисертаційного дослідження у 2004 році провів комплексне дослідження питання адміністративно-правового регулювання грального бізнесу. Вказана робота була вкрай цінною в той час, оскільки як ми зазначали вище, в цей період гральний бізнес розвивався безконтрольно без будь-яких дієвих засобів державного регулювання. Автор в роботі чітко вказував на те, що основою попередження незаконної організації грального бізнесу, нелегальних азартних ігор і виявлення порушень має бути законодавче регулювання грального бізнесу, а також активізація роботи органів внутрішніх справ, податкової адміністрації, у т.ч. податкової міліції й інших органів контролю за діяльністю юридичних і фізичних осіб гральної індустрії³. Проте у 2009 році гральний бізнес було заборонено в Україні. Майданик Н.І. досліджував цивільно-правову природу договору азартних ігор⁴, Гетманцев Д.О. обґрунтовував необхідність врегулювання грального бізнесу за допомогою імперативних методів фінансового права, а не диспозитивних методів цивільного права⁵. У 2014 році опублікована робота, присвячена історії та правовому регулюванню грального бізнесу⁶.

¹ Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1629-15#Text>> дата звернення 03.04.2023.

² Звіт за результатами дослідження ринку з випуску та проведення лотерей, схвалено 22.02.2018, протокол № 13: Антимонопольний комітет України <https://amcu.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/doslidzhennya_rynkiv/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BB%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%97.pdf> дата звернення 03.04.2023.

³ В Дорогих, Адміністративно-правове регулювання грального бізнесу в Україні (дис. канд. юрид. наук: 12.00.07, Національна академія держ. податкової служби України. Ірпін, 2004) 225.

⁴ Н Майданик, Договори азартної гри в цивільному праві України: монографія (Київ, Юстиніан, 2007) 264.

⁵ Д Гетманцев, Азартна гра в Україні та за кордоном. Нарис сучасної теорії правового регулювання ігор на гроші: монографія (Київ, СЕЕМ Принт, 2008) 209.

⁶ М А Погорєцький, З М Топорецька, Гральний бізнес: історія та правове регулювання (Київ, ВД «Дакор», 2014) 104.

Оскільки в 2009 році гральний бізнес в нашій країні було заборонено, більшість дисертаційних досліджень присвячувались боротьбі з незаконним гральним бізнесом: Філютович-Герасименко В. С. розглядав питання адміністративно-правових засад протидії незаконному гральному бізнесу¹, Петричко Н.О. досліджувала питання кримінально-правового та кримінологічного дослідження незаконних азартних ігор², Савченко А.В. звертав увагу на кримінально-правову кваліфікацію нелегального грального бізнесу³, Рябчук С.В. розглядав кримінологічну характеристику та запобігання незаконному гральному бізнесу⁴, Низка робіт присвячені дослідженню питань особливостей виявлення та розслідування зайняття гральним бізнесом⁵.

Про необхідність легалізації грального бізнесу говорять різні науковці, зокрема, Гетманцев Д.О., Китун А.П., Лиськов М.О. Погорецький М.А., Сергієнко І.В., Сперкач Н.А., Хорольський Р.Б. та інші. Проте питання обрання державної моделі організації та проведення азартних ігор в Україні, особливості державного регулювання цього виду бізнесу залишаються недостатньо дослідженими.

Метою цієї статті є вивчення зарубіжного досвіду легалізації грального бізнесу та обґрунтування найбільш вдалих для України прикладів щодо організації державної моделі організації та проведення азартних ігор.

Методологія дослідження. У роботі застосовувався діалектичний метод пізнання явищ об'єктивної дійсності, за-

гальнонаукові методи дослідження – теоретичні логічні методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія), емпіричні (експеримент, спостереження, опис) та спеціальні юридичні методи – формально-логічний, порівняльно-правовий, структурно-організаційний та структурно-функціональний, історичний.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Не дивлячись на негативне ставлення суспільства до азартних ігор та підтримання їх заборони в Україні ми завжди підтримували ідею необхідності їх відповідальної легалізації.

У світі існують три основні моделі публічного управління ринком грального бізнесу, від яких залежить державне регулювання окремих видів грального бізнесу:

1) заборона на організацію грального бізнесу (Китай (крім Макао), Афганістан, Пакистан, Саудівська Аравія, Іран, Бахрейн, Азербайджан, Ісландія, Бразилія, Індонезія, Таїланд, Алжир, Лівія, Судан, Центрально-Африканська республіка та інші). Проте частина з цих країн розглядає питання щодо можливості легалізації та суворого врегулювання діяльності в сфері грального бізнесу для туристів. Тобто більшість країн, у яких діє заборона грального бізнесу, є мусульманськими країнами, заборона грального бізнесу обумовлена релігійними традиціями суспільства. При цьому, ряд мусульманських країн в останні роки послаблюють абсолютну заборону грального бізнесу на користь розвитку туризму, дозволяючи відкриття наземних казино виключно для туристів (Сги-

¹ В Філютович-Герасименко, Адміністративно-правові засади протидії незаконному гральному бізнесу в Україні (автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Харків, 2016) 22.

² Н Петричко, Незаконні азартні ігри: кримінально-правове та кримінологічне дослідження (дис. канд. юрид. наук: 12.00.08, Київ, 2010) 258.

³ А Савченко, Кримінально-правова кваліфікація незаконних азартних ігор (2010) 1 (112) *Адвокат* 40–44.

⁴ С Рябчук, Кримінологічна характеристика та запобігання гральному бізнесу (дис. канд. юрид. наук, Харків, 2018) 218.

⁵ З Топорецька, Особливості розслідування зайняття гральним бізнесом (автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.09, Київ, 2012) 19; М А Погорецький, З М Топорецька, Використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності на початковому етапі досудового розслідування зайняття гральним бізнесом (2013) 3 (31) *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)* 215–225; М А Погорецький, З М Топорецька, Розслідування зайняття гральним бізнесом: процесуальні й криміналістичні засади: монографія (Київ, Алерта, 2015) 226.

пет має близько 25 казино лише для туристів, в Туреччині казино заборонені, тому для багатьох туристів передбачено туристичні екскурсії на північну частину Кіпру, де можна вільно пограти в азартні ігри в казино, Монголія, В'єтнам, Камбоджа, Північна Корея тощо дозволяють азартні ігри лише для іноземців¹);

2) дозвіл на проведення азартних ігор без обмежень, проте встановлення певних кваліфікаційних, організаційних, фінансових та інших вимог (Україна до 2009 року, Мальта, Гібралтар, Монако).

Підвидом цієї моделі публічного управління є дозвіл проведення азартних ігор без будь-яких серйозних обмежень лише на певній території держави, а не будь-де (окремі штати США, Макао, Індія, Лаос, Малайзія, Південна Корея, Перу, Парагвай, Уругвай).

При такій моделі публічного управління як правило передбачено отримання певного дозволу чи ліцензії, контроль за ринком як правило передбачає лише нагляд за дотриманням ліцензійних умов, кількість ліцензіатів не обмежується, а самі ліцензії отримати досить легко. Більшість цих країн свідомо обрали таку модель і на сьогодні є центрами гральної індустрії.

Зокрема, обсяг обороту наземного гального ринку в Макао фактично займає половину світового обороту гального ринку, зокрема дохід казино в Макао втричі перевищує доходи казино в Лас-Вегасі. Цього вдалось досягнути у тому числі за рахунок відсутності податку на виграш в азартну гру в Макао. У 2014 році доходи від податку на ігровий бізнес становили 84% загальних надходжень до бюджету Макао.

3) встановлення державної монополії на організацію та проведення азартних ігор, яка проявляється в різних формах (практично всі країни ЄС: Франція, Фінляндія, Данія, Австрія, Велика Британія, та ін.) – абсолютна державна монополія, державна монополія приватної компа-

нії, олігополія, обмеження максимальної кількості гральних закладів, обмеження дозволених видів азартних ігор тощо.

Перша модель публічного управління – повна заборона гального бізнесу, несе ряд недоліків та проблем для держави, зокрема:

а) гральний бізнес переходить в тіньову сферу і є інструментом в тому числі фінансування злочинної діяльності, а тому в державі з повною забороною гального бізнесу, як правило, зростає рівень злочинності;

б) зростає рівень корупції в правоохоронних органах, оскільки заборона гального бізнесу впроваджується одночасно з введенням кримінальної відповідальності за його організацію, а тому організатори азартних ігор використовують корупційні зв'язки в правоохоронних та інших органах за для прикриття злочинної діяльності;

в) зменшується ринки суміжних галузей – туризм, готельна справ, конярство та діяльність іподромів, професійного спорту, спортивної аналітики та спортивних ЗМІ. Значна частина туристів (особливо з країн, в яких гральний бізнес заборонено) проїждять з метою участі в азартних іграх. Азартні ігри в системі світового туризму завжди займали провідне місце. Відповідно заборона гального бізнесу в одній країні означає підйом (збільшення ринку) гального бізнесу в сусідніх країнах та збільшення туризму в таких країнах, тобто є стимулом економічного розвитку для сусідніх країн. Свого часу за таким принципом розвивалась Грузія;

г) зменшуються прямі надходження до державного бюджету країни від організаторів азартних ігор у зв'язку з забороною гального бізнесу, а також зменшуються надходження до бюджету від суміжних галузей, насамперед готельна діяльність та туризм;

д) суспільство не захищене від ризиків формування гальної залежності.

¹ Gambling Laws Around the World <<https://www.keytocasinos.com/gambling-laws-around-the-world>> дата звернення: 03.04.2023.

Захистити вразливу частину суспільства від ризиків, пов'язаних з виникненням залежності від азартних ігор, можливо лише через врегулювання гравального бізнесу і виключно в умовах, коли гравальний бізнес працює у правовому полі та за умови дотримання принципів відповідальної гри. Зокрема, в Україні з 2009 до 2020 року гравальний бізнес визнавався злочином, а тому гравець фактично виступав як учасник злочину, оскільки без факту гри неможливо було довести факт проведення азартних ігор. Крім того, гравець притягувався до адміністративної відповідальності за участь в заборонених азартних іграх. Відповідно гравець вважався правопорушником, а чинне законодавство України не передбачає можливості доведення факту заподіяння шкоди правопорушнику. Більше того диспозиція ст. 203–2 КК України була сформульована таким чином, що гравальний бізнес визнавався злочином у сфері господарської діяльності, а не злочином у сфері громадського порядку та моральності, а тому сама диспозиція статті не передбачала встановлення потерпілого від цього злочину і можливості доказування заподіяння школи психічному зоровою гравця¹.

Цікавим є те, що Україна за період тридцяти років незалежності пройшла кожен з зазначених вище трьох моделей публічного правління, про що нами зазначалось в попередньому розділі. Фактично саме всюдозволеність гравального бізнесу в 90-х роках ХХ століття призвела до обрання кардинально іншої моделі публічного управління – повної заборони гравального бізнесу в 2009 році. При цьому, за період десяти років Україною було оцінено недоліки повної заборони гравального бізнесу, що з урахуванням досвіду держави щодо всюдозволеності гравального бізнесу призвело до обрання в 2020 році третьої моделі публічного управління гравальним бізнесом.

Досліджуючи другу модель публічного управління, слід зазначити, що саме за такою моделлю організовані найбільші світові ринки гравального бізнесу – США та Макао. При обранні другої моделі публічного управління, але її поширення лише на окремі території, держави керувалися метою підтримання та розвитку депресивних регіонів.

Найпоширенішими видами публічного управління ринком гравального бізнесу за формою державної монополії є:

- дозвіл на проведення азартних ігор виключно для однієї компанії, яка повністю або частково знаходиться в державній власності (Франція – єдиний оператор *Francaise des Jeux* для казино), Данія – компанія *Danske Spil A/S*, 80% якої належить державі, 10% Федерації спорту Данії та 10% Асоціації гімнастики і спорту);

- вільний доступ на ринок азартних ігор для компаній (незалежно від форми власності чи інших показників, при дотриманні організаційних та кваліфікаційних вимог), проте обмеження максимальної кількості гравальних закладів, які можуть діяти одночасно на території держави (Данія – не більше дев'яти казино; Словенія обмежила максимальну кількість казино на рівні 15; Велика Британія, прийнявши у 2005 році новий Закон «Про азартні ігри»², обмежила загальну кількість казино, які можуть одночасно діяти в певному регіоні, одним регіональним казино, восьми великими казино та восьми маленькими казино);

- обмеження максимальної кількості суб'єктів, які можуть одночасно діяти на ринку азартних ігор з одночасним обмеженням кількості гравальних закладів (Австрія – максимальна кількість, які можуть діяти на території – 12 казино (на сьогодні всі 12 ліцензій видані лише одній компанії *Casinos Austria AG*, 70% якої належить державі), Фінляндія – діяльністю по проведенню окре-

¹ Детальніше див. З Топорецька, Особливості розслідування зайняття гравальним бізнесом (дис к.ю.н.: 12.00.09. Київ, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2012) 225.

² *Gambling Act 2005*. *Modern Law Review*, Vol. 70, No. 4, July 2007 University of the West of England Faculty of Law Date Posted: July 9, 2007. Last Revised: August 27, 2007. 256.

мої азартної гри може займатися лише один оператор (1 ліцензія для лотерей, яка знаходиться у власності Veikkaus OY та 1 ліцензія для казино, окремо гральні автомати; Греція – єдиний оператор спортивних ставок та деяких лотерей – OPAP, 34% акцій якого належить державі; єдиний оператор державних тиражних/пасивних лотерей Kratika Laxeia, яка на 100% знаходиться у державній власності та контролюється Міністерством економіки та фінансів; єдиний оператор ставок на скачках ODIE, який знаходиться 100% у державній власності та контролі держави в особі Генерального секретаріату спорту та Міністерства культури; 9 ліцензій для казино, які видають Міністерство економіки та фінансів та Грецької компанії по розвитку туризму (ETA)).

Зараз всі країни Європи мають спеціальне законодавство, яке дає легальне визначення азартної гри та грального бізнесу та встановлює законні рамки в їх діяльності.

Франція тривалий час підтримувала монополію державної компанії. Зокрема, згідно зі ст. 136 Finance Law 1933 монополія на здійснення лотерейної діяльності була надана компанії La Française des Jeux, лише в 2019 р. частину державних акцій було приватизовано, а компанія отримала монопольне право на проведення лотерей та прийняття ставок на спорт на 25 років¹.

Підсумовуючи, зазначимо, що перша та третя моделі публічного управління гральним бізнесом виходять з протекціоністської мети – захист членів суспільства від шкідливого впливу азартних ігор.

При обранні третьої моделі публічного управління держави також керуються принципом суспільного блага, де, держава фактично діючи від імені суспільства та в інтересах суспільства, укладає так званий суспільний договір з організаторами азартних ігор, згідно якого суспільно шкідливий вплив азарт-

них ігор буде компенсовано за рахунок фінансування суспільно корисних цілей (добрих справ).

Проте незалежно від моделі, яку пропонують для регулювання грального бізнесу, всі погоджуються з тим, що він повинен бути обмежений максимальною кількістю суб'єктів, які його організують, максимальною кількістю гральних закладів, або ж окремою територією для того, щоб запобігти його широкій доступності для всіх верств населення. При цьому слід визнати, що всі інші види діяльності, які не виконуватимуть встановлені вимоги, будуть поза законом та визнані такими, що проводять незаконний гральний бізнес як кримінально каране діяння.

Висновки. Без сумніву, як ми вже зазначали, встановлення тотальної заборони на організацію та проведення азартних ігор не вирішить проблему азартних ігор та гральної залежності, оскільки містить ряд негативів для суспільства.

А тому найбільш вдалою моделлю публічного управління є третя – державна монополія на ринок грального бізнесу, яка, враховуючи історичний розвиток країни, особливості суспільства, схильність населення до формування гральної шаленості, ставлення суспільства до азартних ігор, форму державного правління тощо, обирається за окремим із зазначених видів. Крім того, вважаємо за можливе впровадити в Україні і в окремій інтерпретації другу форму публічного управління – створивши окрему гральну зону в депресивному регіоні. Закон передбачає можливість створення за рішенням Кабінету Міністрів України не більше п'яти таких зон.

Вважаємо, що в Україні доцільно внести зміни до прийнятого Закону, дозволивши організацію та проведення наземних азартних ігор лише в казино, а їх кількість обмежити лише готелями найвищої категорії – п'ять зірок. При такій організації грального ринку азартні ігри

¹ La Francaise des Jeux says it takes note of EU probe on exclusive rights. Reuters. <<https://www.reuters.com/companies/fdj.pa/key-developments>> дата звернення 03.04.2023.

принесуть значну користь суспільству і державі, оскільки стануть лише розвагою для забезпечених людей, сприятимуть розвитку туризму та розвитку якіс-

ної готельної інфраструктури. В готелях нижчої категорії чи в окремих будівлях наземний гральний бізнес слід дозволити лише у спеціальних гральних зонах.

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

LEGISLATION

1. Pro Zahalnoderzhavnu prohramu adaptatsiyi zakonodavstva Ukrayiny do zakonodavstva Yevropeyskoho Soyuzu Zakon Ukrayiny [On the National Program for Adaptation of the Legislation of Ukraine to the Legislation of the European Union Law on Ukraine] vid 18.03.2004 № 1629-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1629-15#Text>> data zvernennya 03.04.2023 [in Ukrainian].
2. Gambling Act 2005. Modern Law Review, Vol. 70, No. 4, July 2007 University of the West of England Faculty of Law Date Posted: July 9, 2007. Last Revised: August 27, 2007. 256.

BIBLIOGRAPHY

AUTHORED BOOKS

3. Getmantsev D, *Azartna hra v Ukraini ta za kordonom. Narys suchasnoyi teoriiy pravovoho rehulyuvannya ihor na hroshi* [Gambling in Ukraine and abroad. Essay on the modern theory of legal regulation of games of chance] (K., SEEM Print, 2008) 209 [in Ukrainian].
4. Maydanyk N, *Dohovory azartnoyi hry v tsyvilnomu pravi Ukrayiny* [Contracts of gambling in the civil law of Ukraine] (K., Yustynian, 2007) 264 [in Ukrainian].
5. Pohoretskyi M A, Toporetska Z M, *Hralnyi biznes: istoriia ta pravove rehulivannya* [Gambling business: history and legal regulation] (Kyiv, VD «Dakor», 2014) 104 [in Ukrainian].
6. Pohoretskyi M A, Toporetska Z M, *Rozsliduvannya zainiattia hralnym biznesom: protsesualni y kriminalistychni zasady* [Investigating employment in gambling business: procedural and forensic principles] (Kyiv, Alerta, 2015) 226 [in Ukrainian].

ARTICLES

7. Savchenko A, Kryminalno-pravova kvalifikatsiya nezakonnykh azartnykh ihor [Criminal qualification of illegal gambling] (2010) 1 (112) *Advokat* 40–44 [in Ukrainian].
8. Pohoretskyi M A, Toporetska Z M, Vykorystannia materialiv operatyvno-rozshukovoi diialnosti na pochatkovomu etapi dosudovoho rozsliduvannya zainiattia hralnym biznesom [Use of materials of investigative activity at the initial stage of pre-trial investigation of gambling business] (2013) 3 (31) *Borotba z orhanizovanoiu zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka)* 215–225 [in Ukrainian].

THESIS ABSTRACTS

9. Toporetska Z, Osoblyvosti rozsliduvannya zaynyattya hralnym biznesom [Peculiarities of gambling investigation] (avtoref. dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.09, Kyiv, 2012) 19 [in Ukrainian].
10. Filyutovych-Herasymenko V, Administratyvno-pravovi zasady protydyi nezakonnomu hralnomu biznesu v Ukraini [Administrative and legal bases of counteraction to illegal gambling business in Ukraine] (avtoref. dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.07, Khark. nats. un-t vnutr. sprav, Kharkiv, 2016) 22 [in Ukrainian].

DISSERTATIONS

11. Dorohykh V, Administratyvno-pravove rehulyuvannya hralnoho biznesu v Ukraini [Administrative and legal regulation of gambling business in Ukraine] (dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.07, Natsionalna akademiya derzh. podatkovoyi sluzhby Ukrayiny. Irpin, 2004) 225. [in Ukrainian].
12. Petrychko N, Nezakonni azartni hry: kryminalno-pravove ta kryminolohichne doslidzhennya [Illegal gambling: criminal law and criminological research] (dys. kand. yuryd. nauk: 12.00.08, Kyiv, 2010) 258 [in Ukrainian].
13. Ryabchuk S, Kryminolohichna kharakterystyka ta zapobihannya hralnomu biznesu [Criminological characteristics and prevention of gambling business] (dys. kand. yuryd. nauk, Kharkiv, 2018) 218 [in Ukrainian].

WEBSITES

14. Zvit za rezultatamy doslidzhennia rynku z vypusku ta provedennia loterei, skhvaleno 22.02.2018, protokol № 13 [Report on the results of the market research on the issuance and conduct of lotteries, approved on 22.02.2018, protocol № 13] Antymonopolnyi komitet Ukrainy <https://amcu.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/doslidzhennya_rynkiv/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%20%D0%BB%D0%BE%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%97.pdf> data zvernennia 03.04.2023 [in Ukrainian].

15. Gambling Laws Around the World <<https://www.keytocasinos.com/gambling-laws-around-the-world>> access date 03.04.2023 [in French]

16. La Francaise des Jeux says it takes note of EU probe on exclusive rights. Reuters. <<https://www.reuters.com/companies/fdj.pa/key-developments>> accessed 03.04.2023 [in French].

Toporetska Z.M.

*Doctor in Law, Associate Professor,
leading researcher*

of scientific laboratory No. 1

*the scientific and organizational center of
the National Academy of the Security Service
of Ukraine*

ORCID ID: 0000–0002–2441–4852

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2023.1-2/185-192>

THE FOREIGN EXPERIENCE OF THE GAMBLING LEGALIZATION AND ITS SIGNIFICANCE FOR UKRAINE

Abstract. *The article considers the issue of foreign experience of other countries in legalizing the gambling business and substantiates the need to take it into account in Ukraine.*

The purpose of the article is to study the foreign experience of legalizing the gambling business and to substantiate the most successful examples for Ukraine regarding the organization of the state model of the organization and conduct of gambling.

During the research the author used the dialectical method of cognition of the phenomena of objective reality, general scientific research methods – theoretical logical methods (analysis, synthesis, induction, deduction, analogy), empirical (experiment, observation, description) and special legal methods – formal-logical, comparative law, structural-organizational and structural-functional, historical.

In the process of research, the author notes that in the world there are three main models of state regulation of gambling: the prohibition of gambling; permission to conduct gambling without restrictions, but the establishment of certain qualification, organizational, financial and other requirements; state monopoly on the organization and conduct of gambling.

It is concluded that the most successful model for Ukraine is the state monopoly on gambling, which will be implemented by limiting the maximum number of gambling establishments by allowing them to be placed only in five-star hotels.

Key words: *gambling business, state monopoly, gambling, state regulation.*